

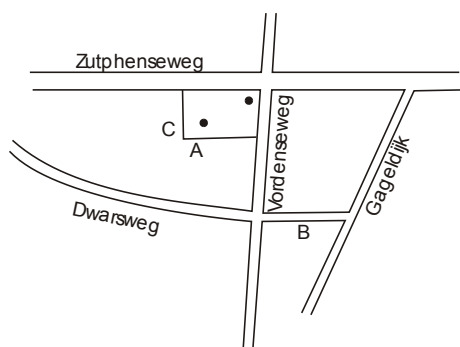
Over de Bijzondere Vrijwillige Landstorm

Overgeleverd door Wim Nijman, begeleid door Jan Brouwer

De Bijzondere Vrijwillige Landstorm ontstond op 13 november 1918 ten gevolge van een actie van het lid van de Tweede Kamer voor de ARP, L.F. Duymaer van Twist, betrouwbare dienstplichtigen die met groot verlot waren, op te roepen vrijwillig onder de wapenen te komen om in Den Haag en Rotterdam de revolutie te keren.

Op 14 november waren er reeds 600 vrijwilligers uit Friesland in Den Haag aangekomen. De volgende dagen groeide dit aantal sterk. Nog in november 1918 werd deze organisatie geformaliseerd en opengesteld voor alle oud-dienstplichtigen. In 1919 steeg het aantal vrijwilligers van 20.000 tot meer dan 40.000. De eerste officiële mobilisatie van de BVL vond plaats in maart 1920 toen in de Achterhoek, bij 's-Heerenberg een inval van Duitse Spartacisten gevreesd werd. Op dat moment was de Reichswehr in Wesel in felle gevechten gewikkeld met communistische opstandelingen en het gevaar was niet denkbeeldig dat de strijd zich op Nederlands grondgebied zou voortzetten.”

Het bovenstaande fragment is overgenomen uit: Nederland en de Vrede van Versailles. De auteursrechten van dit artikel berusten bij dr W.

Een door Wim Nijman vervaardigde schets van het gebied begrensd door de Zutphenseweg, de Vordensweg en de Dwarweg/Gageldijk. De punten A, B en C markeren respectievelijk het oefenterrein van de vrijwilligers, de schievenbult en het arboretum.

Klinkert en Stichting Studiecentrum Eerste Wereldoorlog. Dr W. Klinkert is universitair hoofddocent Militaire Geschiedenis aan de

Koninklijke Militaire Academie te Breda. Naast zijn docentschap aan de K.M.A. is dr Klinkert verbonden aan de Sectie Militaire Geschiedenis van de Koninklijke Landmacht in Den Haag.

Wim Nijman, actief lid van het Historisch Genootschap Lochem – Laren – Barchem, heeft herinneringen aan en gegevens over de Bijzondere Vrijwillige Landstorm, met betrekking tot Lochem en omstreken.

Nijman: “Vroeger ging je als kind spelen in en bij de zogenaamde soldatenkoelen. Dat waren kuiltjes en heuveltjes in het bos achter het huis van opa en opoe, daar waar nu Ruighenrode is. Van iemand die eens ging verhuizen kregen we een stapel oude kranten en tijdschriften. Daaronder bevonden zich ook uitgaven van de Bijzondere Vrijwillige Landstorm. Ook in Lochem was de Bijzondere Vrijwillige Landstorm actief. De vrijwilligers gingen vaak op zaterdagmiddag oefenen in de buurt van punt A (zie tekening). Ze kwamen dan op de fiets, een oude doortrapper met een zogenaamde bandrem. Soms trokken ze een fietskarretje met daarin materiaal. De vrijwilligers hadden een grijs uniform aan. Op de schievenbult (van schijven) hielden de vrijwilligers dan schietoefeningen (punt B op de tekening). In dezelfde omgeving had de gemeente Lochem een bomenvoorraad. De bomen werden, als ze groot genoeg waren, ergens anders in de gemeente aangeplant. Die bomenvoorraad werd het arboretum genoemd.”

Wim Nijman bladert wat door de oude tijdschriften en toont een uitgave van het Maandblad voor

de Leden van den Bijzonderen Vrijwilligen Landstorm in Overijssel en Gelderland. Het blad is van 29 mei 1923 en verschenen in een oplage van maar liefst 11.000 exemplaren!

Majoor C. Koning, Commandant Landstormkorps "De IJssel".

Nijman heeft ook een gelegheidsuitgave in zijn bezit, gepubliceerd naar aanleiding van de nationale landstormdag te 's-Gravenhage op 27 september 1928 ter herdenking van het 10-jarig bestaan van de Bijzondere Vrijwillige Landstorm. In deze uitgave veel foto's van adellijke personen, andere hoogwaardigheidsbekleders en leden van regionale afdelingen van de Landstorm.

De wapens gereed, 's-Heerenberg 1920 (Uit: Maandblad, 29 mei 1923).

Nijman: “Men was toentertijd doodsbenauwd voor de opkomst van de SDAP, de diverse vakverenigingen, de communisten, de fascistten, het Zwart Front van Arnold Meier en het gebroken geweertje, dat merkten we met de Duitse inval op 10 mei 1940. Maar arbeiders waren niet aangesloten bij de Landstorm. Veel van de kopstukken waren uitgedost met een fraaie snor, zoals bijvoorbeeld generaal-majoor J.L. ten Bosch, majoor H.J. Tijl, kapitein Breuker, majoor C. Koning. Dat maakte indruk in die tijd. Onder de compagnie Lochem vielen ook Barchem en Laren. Reserve eerste luitenant W. Rigter was leider van de schietoefeningen. De prijzen die behaald waren tijdens de schietwedstrijden waren te zien bij Sigarenmagazijn Hasselo in de Lochemse Molenstraat. Dat staat in het Landstormblad van dinsdag 29 mei 1925. Dat is nu al weer

tachtig jaar geleden.”

Nijman gaat weer door de stapel tijdschriften en bladert in een uitgave van 1926. Dan vertelt hij: ”in het landelijk Landstormblad van februari 1926 staat veel over geschenken die aan de Koningin zijn gegeven op 14 februari in verband met haar 25-jarig huwelijk. In januari was er een watersnood geweest¹ want er werden eretekens uitgereikt voor moed, beleid en zelfopoffering. In het blad van 25 november 1925 staat onder andere de rede van Troelstra weergegeven, inclusief applaus en interrupties. Troelstra waarschuwde in zijn toespraak voor de plannen van de SDAP. Ze eindigden met het zingen van de Internationale.”

Wim Nijman is meer dan gemiddeld geïnteresseerd in het verleden en koestert de stapel oude kranten en tijdschriften die hij ooit van een bekende in ontvangst heeft

genomen. Zo blijft het verleden toch nog een beetje leven!

De Bijzondere Vrijwillige Landstorm is kort na de Duitse inval in 1940 door de bezetter ontbonden.

¹ Grote watersnood in het Land van Maas en Waal en het Rijk van Nijmegen op oudejaarsdag 1925 (noot van de redactie).